

ТӨВ АЙМГИЙН УГТААЛ СУМЫН ЦЭЦЭРЛЭГ

2013 оны Санхүүгийн Тайлан

Төв аймгийн Аудитын газар нь Төрийн Аудитын тухай хуульд заасан Аймгийн аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд улсын болон орон нутгийн төсвөөс санхүүждэг төсөвт байгууллагын санхүүгийн тайланд нягтлан бодох бүртгэлийн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим холбогдох хууль, журам зааварт нийцүүлэн аудит хийж байна.

Аудитыг дуусгавар болгосон тухай тайлан

АГУУЛГА

ХУУДАС

Лавлах зүйлс байвал доорх

хаягаар холбоо барина уу:

Үндэсний аудитын газрын харьяа Төв аймгийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор

Л.Жаргалсайхан

Утас: 70272582

[И-мэйл](#)

СТА-ын ахлах аудитор

Ц.Базарсад

Утас: 70272287

И-мэйл Bazaraatsend@yahoo.com

ТӨАГ-ын хаягийг оруулах

Төв аймаг Зуунмод сум 1-р баг

Төрийн байгууллагуудын ордон

• Танилцуулга	4
• Санхүүгийн дотоод хяналт	4
• Гол шийдлүүд	7
• Залруулаагүй алдаа	7
• Тайлбар мэдүүлгийн захидал.....	7
• Өмнөх аудитын зөвлөмжийн биелэлт.....	7
• Аудитын санал дүгнэлт	8

Цэцэрлэгийн 2013 оны Санхүүгийн тайланд

ААГ аудит хийж дууссан тухай мэдэгдэл

Бид Цэцэрлэгийн 2013 оны Санхүүгийн тайланд аудитаа хийж бараг дуусаж байгаа ба ЕБС-ийн төсвийн шууд захирагч энэхүү аудит хийж дуусгах тухай мэдэгдлийг өргөн барьж улмаар энэхүү санхүүгийн тайланг дахин шалган нягталж бидэнд туслахыг хүсч байна. Удирдлагын захидал хэмээх тусдаа хэсэгт санхүүгийн хяналтыг сайжруулах талаарх бидний өгсөн зөвлөмжүүд орсон бөгөөд Угтаал сумын цэцэрлэг тухайн зөвлөмж бүрд хариу явуулна уу.

Удирлагын зөвлөлийн анхаарлыг дараах зүйлд чиглүүлж байна:

- Гол санхүүгийн хяналтууд хамрагдсаныг **тодруулбал:**

НББ-ийн үе шат бүрд дээд шатны түвшний удирдлага хүрдэг эсэх, нийтлэг чанартай зардал, төсвийн санхүүжилт, өөрийн орлого, цалингийн зардал, өглөг, авлага, балансын үзүүлэлтүүд, үндсэн хөрөнгө, бараа материал, бусад асуудлуудыг хамруулсан бөгөөд байж болзошгүй эрсдлийг тооцож холбогдох батламж мэдэгдлүүд хэрхэн хангагдаж байгааг нотлох үүднээс холбогдох стандарт, журам зааврын дагуу шаардлагатай горимыг хэрэгжүүлсэн.

Гол илрүүлсэн зүйлс аудитын үр дүнгээс гарсныг тодруулбал:

1. Санхүүгийн ажилтнуудаас зөвхөн нягтлан бодогч санхүүгийн программ ашиглаж байна. Эд хариуцагч санхүүгийн программ ашиглахгүй байгаа ба няравын тайланг нягтлан бодогч өөрөө шивж оруулж байна.
2. Тооллогын комисс нь тооллогыг огт хийгээгүй, эрсдлийн аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна. ТБОНӨТХуулийн 70-р зүйлийн 2.1-д үндсэн хөрөнгийг 12-р сарын 1-нээс, 2.4-д мөнгөн хөрөнгө, шатах тослох материал, бараа, сав боодлыг сар бүрийн 1-нээс хийнэ гэсэн заалтуудыг зөрчин, тооллогын комиссын эрх, үүргийг мөрдөж ажиллаагүй байна.
3. Хүүхдийн хоолны хэмнэлт төвлөрүүлээгүй 4550.8 мянган төгрөгийг төвлөрүүлэхээр акт бичигдсэн.
4. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6.5 төсвийн санхүүжилтийг үр ашигтай

явуулах” гэсэн заалт, БСШУСайд, ССайдын 2009-12-14-ны 560/276 тоот тушаалаар батлагдсан Хүүхдийн цэцэрлэгийн хоол, ерөнхий боловсролын сургуулийн үдийн цай, дотуур байрны хүүхдийн хоол, МСҮТөвийн суралцагчдын тэтгэлэгийн зардлын хэмнэлтийг тооцох, төвлөрүүлэх, зарцуулах журмын 2-ын 4-д “Төв төрийн сан дахь Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны салбарын хэмнэлтийн дансанд зардлын хэмнэлтийг төвлөрүүлнэ”, 6-д “Цэцэрлэгийн эрхлэгч, сургуулийн захирал нь тухайн улиралд гарсан зардлын хэмнэлтийг дараа улирлын эхний сарын 10-ны дотор, 4-р улирлын зардлын хэмнэлтийг 12 дугаар сарын 10-ны дотор төвлөрүүлэх дансанд шилжүүлж байна” гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

**Үндэсний аудитын газрын харьяа
Төв Аймгийн аудитын газар**

2014.03.16

Төсвийн шууд захирагчаас Үндэсний аудитын газрын харьяа Төв аймгийн аудитын газар тайлбар мэдүүлэг хүлээж байгаа

-Илэрсэн алдааг хэрхэн залруулсан талаар тайлбар ирүүлнэ үү

- Аудитыг дуусгаж аудитын явцад олж авсан ажлын баримтанд үндэслэн зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргахаар Тэргүүлэх аудиторт санал оруулсан байгаа
- Үндэсний аудитын газрын харьяа Төв аймгийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх Аудитор 2014.03.16-ны өдөр санал дүгнэлтэнд гарын үсэг зурна.

Эцэст нь аудитын явцад Ерөнхий нягтлан бодогч Д.Нямдагва бидэнтэй хамтран ажилласан ажилчдын байнгын дэмжлэг туслалцаа бидний ажилд дэмжлэг болж байсанд гүнээ талархаж байна.

Танилцуулга

1. Бид Аймгийн Угтаал сумын цэцэрлэгийн 2013 оны 12 дугаар сарын 31-р тасалбар болсон санхүүгийн тайланд аудитаа хийж бараг дуусаж байгаа ба Аймгийн Угтаал сумын сургуулийн шууд захирагч энэхүү аудит хийж дуусгах тухай мэдэгдлийг өргөн барьж улмаар энэхүү санхүүгийн тайланг дахин шалган нягталж бидэнд туслахыг хүсч байна. Удирдлагын захидал хэмээх тусдаа хэсэгт санхүүгийн хяналтыг сайжруулах талаарх бидний өгсөн зөвлөмжүүд орсон бөгөөд Угтаал сумын цэцэрлэг тухайн зөвлөмж бүрд хариу явуулна уу.
2. Бидний 2013 онд тайланд хийсэн аудит нь 2 гол элементтэй:
 - Санхүүгийн хяналтын системийг дахин шалгах;
 - Жилийн санхүүгийн тайланд аудит хийх.

Аудитаас үүдэн гарсан асуудлууд дараах хэсэгт хураангуйлагдсан.

Жилийн санхүүгийн тайланд аудит хийхэд

3. ААГ санхүүгийн хяналтыг дахин шалгаж үзээд санхүүгийн тайланд материаллаг алдаа байхгүй гэдгийг баталгаажуулах шаардлагатайг авч үзсэн. Бидний дахин шалгалт нь Аймгийн Угтаал сумын цэцэрлэгийн хяналтыг ААГ-ын санхүүгийн эрсдэл ба хяналтын мэдээтэй харьцуулан шинжлэн үзсэн. Үүний үр дүнд цаг ямагт үр өгөөжтэй материаллаг алдаанаас сэргийлж чадах гол санхүүгийн хяналтыг онцгойлон үзсэн юм. Бид Аймгийн Угтаал сумын цэцэрлэгийн эрхлэгчид тухайн жилийн эдгээр хяналтын асуудлын тухай тайлагнасан.

4. Дараахь түвшний хяналтын асуудал бидний дахин шалгалтын үр дүнгээс гарсан бөгөөд үүнд Аймгийн Угтаал сумын цэцэрлэгийн удирдлагын анхаарлыг хандуулж байна.

1. Санхүүгийн дотоод хяналтын талаар

- Байгууллагын дотоод хяналтыг 2011.03.02-ны өдрийн 17 тоот тушаалаар батласан байна. Дотоод хяналт шалгалтыг явуулах журмыг батлан төлөвлөгөө удирдамж гарган ажилласан гэх боловч хийсэн ажлын тайлан материалыг үзээгүй болно. Эрсдлийн аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй

2. Орлогын талаар

- 2013 оны батлагдсан төлөвлөгөөгөөр урсгал санхүүжилт 200311.6 мянган төгрөгийн эх үүсвэрийг зарцуулахаас гүйцэтгэлээр 200311.6 мянган төгрөг зарцуулсан байна.

3. Мөнгөн хөрөнгийн талаар

Харилцах дансны үлдэгдлийг тулган баталгаажуулахад төрийн сангийн 141815101 данс үлдэгдэлгүйгээр тайлагнасан боловч хяналтын түвшингийн хуулга, төрийн сангийн үлдэгдлийн баталгаагаар үлдэгдэлгүй тохирч байна.

Мөнгөн гүйлгээний тайлангаар 200311.6 мянган төгрөгийн орлого, оны эцэст 230.7 мянган төгрөгийг төвлөрүүлж, 200080.9 мянган төгрөгийн зарлагаар тайлагнасан байна.

Хүүхдийн хоолны хэмнэлт 4550.8 мянган төгрөгийн хэмнэлтийг оны эцэст төвлөрүүлээгүй байгаад акт бичигдсэн.

4. Бараа материалын талаар

Бараа материалын оны эхний үлдэгдэл 30376.0 мянган төгрөг, тайланд онд 42278.3 мянган төгрөгөөр нэмэгдэж, 46910.7 мянган төгрөгийн материал зарцуулж, эцсийн үлдэгдэл 27743.7 мянган төгрөг гарсан байна. Үүнээс мал амьтадын дансны оны эхний үлдэгдэл 1010.0 мянган төгрөгийн малыг тооцоо бодоогүй, тооллого хийгээгүй тайланд жилийн орлого зарлагыг сүүлийн 3 жил хийгээгүй тул дутагдал гэж үзэж төлүүлэхээр шийдвэрлэв.

5. Үндсэн хөрөнгийн талаар

Тайланд оны эхний үлдэгдэл 101315.1 мянган төгрөг, төсвөөс 98.0 мянган төгрөгийнхөрөнгө худалдан авч оны эцсийн үлдэгдэл 101413.1 мянган төгрөг байна.

Хяналтын сорилоор “Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай” хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 1-д “Эд хөрөнгийн тооллого хийх зохион байгуулалтын асуудлыг аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлага хариуцна”. 11 дүгээр зүйлийн 2-ын 1-д “Жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө хөрөнгийн тооллого хийнэ” гэсэн заалтыг биелүүлж тооллого хийсэн байна.Хөрөнгийн дансдын үлдэгдэлийг тооллогын бүртгэлийн дүнтэй тулгахад зөрүүгүй байна.Гэвч сүүлийн жилүүдэд хөрөнгө актлаагүйгээс ашиглалтгүй хөрөнгүүд байсаар байхад тооллогын комисс актлуулах санал дүгнэлтээ удирдлагын зөвлөлд танилцуулж хуралд санал оруулж шийдвэрлүүлж байх нь зүйтэй байна.

Хөрөнгийн элэгдлийг программаар бодуулсан байна.

Тооллогын комиссыг 2013.12.18-ны 36 тоот эрхлэгчийн тушаалаар комиссын дарга Б.Нямдагва нягтлан бодогч, Л.Энхжаргал багш, Р.Бадамханд, А.Дэнсмаа туслах багш, Д.Амарбаясгалан тогооч нарын бүрэлдэхүүнтэйгээр томилсон байна.

Тооллогын комисс нь тооллогыг огт хийгээгүй, эрсдлийн аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.ТБОНӨТХуулийн 70-р зүйлийн 2.1-д үндсэн хөрөнгийг 12-р сарын 1-нээс, 2.4-д мөнгөн хөрөнгө, шатах тослох материал, бараа, сав боодлыг сар бүрийн 1-нээс хийнэ гэсэн заалтуудыг зөрчин, тооллогын комиссын эрх, үүргийг мөрдөж ажиллаагүй байна.

6. Бараа үйлчилгээний зардал

Бараа үйлчилгээний зардал 65129.0 мянган төгрөгийн төвөлгөөтэйгөөс гүйцэтгэлээр 65038.3 мянган төгрөг зарцуулж 90.7 мянган төгрөгийн хэмнэлттэй байна.Тогтмол зардал Түлш халаалтын зардлын хэмнэлт 2389.1 мянган төгрөгийг гэрэл цахилгааны зардалд 2388.5 мянган төгрөг бүлэг дотроо хооронд нь гүйлгэн зарцуулсан байна.

Бичиг хэргийн зардлаас 183.2 мянган төгрөг зарцуулж орлогыг тусгай зориулалтын материалын дансанд буруу ангилан тусгасан нь , бараа материалын тодруулгын тайлангийн орлоготой зөрж байна. Мөн бараа материалын тодруулгын тайлангийн бичиг хэргийн материалаас 113.0 мянган төгрөгийн материал зарцуулсан нь үр дүнгийн тайлангийн 159.6 мянган төгрөгийн зарлагаас 46.6 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй тайлагнасан нь буруу ангийн бүртгэдэг, зардлыг буруу сонгосоноос гарч байна.

7. Авлага, өглөгийн талаар

Авлага өглөгийн тулган баталгаажуулалт хийхэд харилцагч байгууллагуудтай Цахилгаан эрчим хүч, Нийгмийн даатгал, Шуудан холбоо, Петровис ХХК үлдэгдэлгүйгээр тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулсан байна.

8. Цалингийн талаар

Цалингийн нэмэгдэл болон илүү цагийн олголтын байдлыг шалгахад сургалтын менежерийн цагийн тооцоо болон нэмэгдлийн тооцоог хийсэн байна. Цагийн балансыг үндэслэн цалингаа цалингийн программаар бодож хэвшсэн байна.

Бидний дахин шалгалтын үр дүнд дээр дурдсан 8 хэсгүүдийн дотоод хяналтын ситем нь тухайн жилд хангалттай байсан ба нягтлан бодох бүртгэл нь Санхүүгийн тайлангийн зохистой үндэс болсон нь ажиглагдсан юм. Сайжруулах шаардлагатай байж болох хэд хэдэн санхүүгийн хяналтын талаар хавсралт бүхий удирдлагын захидалд тусгасан болно.

Аудитын явцад хийгдсэн гол шийдлүүд

6. Дараах хэсэгт Санхүүгийн тайлангийн аудит явцад гарсан гол асуудлуудыг хураангуйлан тэмдэглэсэн.

- Хөрөнгө, бараа материалын тооллогыг хуулийн хугацаанд чанартай хийж гүйцэтгэж байх
- Анхан шатны баримтын бүрдэлийг анхаарч ажиллах
- Буцаж ирсэн гүйлгээ болон листний орлогыг мөнгөн гүйлгээний журналд бууруулах бичилтээр харуулж байх.

7. Эдгээр асуудлуудыг ААГ болон Угтаал сумын цэцэрлэг авч үзэж хангалттайгаар шийдсэн. Бидний илрүүлсэн зүйлс болон дээрх санхүүгийн дотоод хяналтын талаар санал нь удирдлагын захидалд тусгагдсан байна. Санхүүгийн гүйлгээнүүд нь хүлээн зөвшөөрхүйц зохицуулагдсаныг тэмдэглэсэн.

Залруулагдаагүй алдаа

8. Аудитын стандарт нь Аймгийн Аудитын газарт аудитын явцад илэрсэн тодорхой биш болон залруулагдаагүй алдаанд анхаарал тавихыг шаарддаг.

Тайлбар мэдүүлгийн захидал

9. Аудитын үйл явцад Үндэсний аудитын газрын харьяа Төв аймгийн аудитын газрын хөндлөнгийн аудиторын хувьд удирдлагын зүгээс гаргасан баталгаанд тулгуурлах ёстой байсан ч хараат бус байдлын хувьд энэ батламжийг дагах нь зохистой байсангүй. Аудитын гүйцэтгэл бүрд цэцэрлэгийн удирдлагаас эдгээр батлагааг бичгээр баталгаажуулан олж авахыг хүсч байна.

10. Үндэсний аудитын газрын харьяа Төв аймгийн аудитын газраас тус тайланд зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргахаар санал оруулж байна.

2014.03.15